

Polecenia podsumowujące

1. Opisz proces kształtowania się państwa moskiewskiego.
2. Wyjaśnij, w jakich okolicznościach Habsburgowie zdobyli Czechy i Węgry.
3. Scharakteryzuj sytuację w krajach skandynawskich w XVI w.

◆ Narodziny potęgi Księstwa Moskiewskiego

Od połowy XIII w. tereny dawnej Rusi Kijowskiej pod rządami Złotej Ordy.
1380 – bitwa na Kulikowym Polu i spadek znaczenia Złotej Ordy.
Uniezależnienie się od Złotej Ordy przez Iwana I Kalitę, twórcę potęgi Moskwy.
Iwan III Wielki – pierwszy władca posługujący się tytułem cara.

◆ Panowanie Iwana IV Groźnego

Początek rywalizacji Wielkiego Księstwa Moskiewskiego o dominację nad Bałtykiem.
Wprowadzenie przez Iwana IV opriczniny.
Krwawa rozprawa z opozycją bojarską.
Chaos w życiu politycznym i gospodarczym kraju w ostatnich latach panowania władcy.

◆ Czechy i Węgry w XVI w.

Jagiellonowie na tronach Czech i Węgier od drugiej połowy XV w.
Rywalizacja Jagiellonów o koronę węgierską z Habsburgami.
Zagrożenie Węgier ze strony tureckiej.
1515 – traktat wiedeński – aranżowanie małżeństw między potomkami Jagiellonów i Habsburgów.
1526 – bitwa pod Mohaczem – koniec panowania Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech.

◆ Kraje skandynawskie

1397 – unia kalmarska z dominującą pozycją Danii.
Dążenia Szwedów do uzyskania samodzielności.
1520 – sztokholmska krwawa łaźnia.
1523 – Gustaw I Waza królem Szwecji.
Przyjęcie luteranizmu i sekularyzacja dóbr kościelnych przez Gustawa Wazę.
Tron w Szwecji dziedziczony przez monarchów z rodu Wazów.
Zaangażowanie się w wojny o dominację nad Bałtykiem.

Polecane publikacje

H. Lindqvist, *Wazowie. Historia burzliwa i brutalna*, przeł. E. Fabisiak, Warszawa: Wyd. Marginesy, 2018.
G. Perjés, *Upadek średniowiecznego Królestwa Węgier. Mohacz 1526 – Buda 1541*, tłum. i red. D. Maliszewski, Oświęcim: Wyd. Napoleon V, 2019.
W.A. Serczyk, *Iwan IV Groźny*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2004.

